

VZGOJNO POSLANSTVO DRUŽINE (2)

Človeška oseba se *uresničuje*, izgrajuje samo sebe preko svojih svobodnih odločitev. Kot je znano, svoboda ne sestoji v preprosti možnosti izbrati to ali ono, temveč v sposobnosti, da si gospodar samega sebe, da bi se lahko usmeril k resničnemu dobremu. Zato je eden od središčnih vidikov vzgoje otrok ravno oblikovanje za svobodo, tako da bodo hoteli delati dobro: to pomeni, da bodo to hoteli ne zgolj zato, ker je ukazano, marveč prav zato ker je dobro.

Mnogokrat se vzgaja bolj s tem, kar otroci vidijo in izkusijo doma — v vzdušju svobode, veselja, ljubezni in zaupanja —, kot pa z besedami. Zato vzgojno poslanstvo staršev bolj kot v govorjenju sestoji v *prenašanju* te ljubezni do resnice na otroke, kar je ključ do svobode.[1]

Na ta način in ob pomoči božje milosti otroci rastejo v želji, da bi svoje življenje usmerili k popolni Resnici, ki je edina zmožna človeku dati smisel življenja in potešiti najgloblja hrepenenja njegovega srca.

ZAHTEVNA LJUBEZEN

Vzgoja za svobodo je prava umetnost, ki mnogokrat ni prav nič lahka. Kot pravi Benedikt XVI., »smo prišli do morda najbolj delikatne točke vzgojnega dela: najti primerno ravnotežje med svobodo in disciplino. Brez pravil obnašanja in življenja, ki se dan za dnem tičejo tudi majhnih stvari, ni mogoče oblikovati značaja in ni pripravljenosti na soočenje s preizkušnjami, ki jih v prihodnosti ne bo manjkalo. Toda vzgojni odnos je predvsem srečanje dveh svobod in dobro zastavljena vzgoja je oblikovanje za pravilno uporabo svobode.«[2]

Koristno uvodno pojasnilo za ustrezen način usklajevanja zahtevnosti in svobode je upoštevanje tega, da sta krščanska vera in morala ključnega pomena za človekovo srečo. Biti kristjan je lahko zahtevno, nikdar pa ni utesnjujoče, temveč nadvse osvobajajoče.

Cilj je v tem, da bi otroci od vsega začetka doma izkusili, da »človek (...) ne more najti svoje polnosti razen z odkritosrčno izročitvijo samega sebe drugim.«[3] Nekdo, ki v polnosti živi svoje krščansko življenje ni »dolgočasnež in konformist; ne izgubi svoje svobode. Samo človek, ki se popolnoma izroči v božje roke, najde resnično svobodo, veliko in ustvarjalno razsežnost svobode dobrega.«[4]

Ravno krščansko življenje je edino srečno življenje; edino, ki osvobaja od grenkobe obstoja brez Boga. Benedikt XVI. je to silno poudarjal na začetku svojega pontifikata: »Kdor pusti, da vstopi Kristus, ne izgubi ničesar, ničesar, absolutno ničesar od tega, kar dela življenje svobodno, lepo in veliko. Ne! Samo s tem prijateljstvom se odpirajo vrata življenja. Samo s tem prijateljstvom se resnično odprejo vélike zmožnosti človeka. Samo s tem prijateljstvom izkusimo to, kar je lépo in kar nas osvobaja. Tako

bi danes želel glasno in s trdnim prepričanjem, izhajajoč iz izkušnje dolgega osebnega življenja, povedati vsem vam, dragi mladi: Ne bojte se Kristusa! On ničesar ne odvzema in daje vse. Kdor se preda njemu, prejme stokratno plačilo.«[5]

Da bi to dosegli, je na prvem mestu potrebno, da starši sami “odsevajo” veselje doslednega življenja. **Bistveno je, da starši vzgajajo s svojim zgledom. Otroci ne iščejo v svojem očetu ali materi le malo več znanja ali kolikor toliko tehtnih nasvetov, ampak kaj več: pričevanje o vrednosti in smislu bivanja, ki se utelesi v konkretnem življenju in je potrjeno v različnih okoliščinah in dogajanjih v teku let.**[6]

Otroci morajo zaznati, da vedenje, ki je udejanjeno v življenju njihovih staršev, ni utesnjenost, ampak vir notranje svobode. In starši morajo brez groženj, na pozitiven način “notranje izgrajevati” svoje otroke, jih vzgajati za to svobodo, jim nuditi argumente, da bi razumeli dobrost tega, kar se od njih zahteva, tako da bodo to vzeli za nekaj svojega.

Na ta način se krepi njihova osebnost in rastejo v zrelosti, gotovosti in svobodi. Tako se naučijo živeti ne oziraje se na modne trende in iti proti toku, kadar je to potrebno. Izkušnje kažejo, da ko otroci odrastejo, ni ničesar, za kar bi bili staršem bolj hvaležni kot za to vzgojo v svobodi in odgovornosti.

STREMLJENJE K VISOKIM DOBRINAM

Ljubezen do otrok brez dvoma nima nikakršne povezave z domnevno — in v praksi nemogočo — “vzgojno nevtralnostjo”. Po eni strani ne gre pozabiti, da če starši ne vzgajajo, bo to storil nekdo drug. Vedno, danes pa morda še bolj kot v preteklosti, so družba, okolje in mediji imeli znaten vpliv, ki v nobenem primeru ni nevtralen. Po drugi strani pa trenutno obstaja težnja k učenju nekaterih za vse sprejemljivih vrednot: ki so morda pozitivne, vsekakor pa minimalne.

Starši morajo brez strahu vzgajati otroke v vseh dobrinah, ki jih štejejo kot bistvene za njihovo srečo. Iz tega, da starši vztrajajo na pomenu študija, na primer, se mladi naučijo, da je učenje pomembna dobrina v njihovem življenju. Iz ljubeznivega ponavljanja staršev na tem, da se umivajo in so urejeni, se naučijo, da higiena in zunanja podoba ni nekaj zanemarljivega. Če pa starši ne vztrajajo pri drugih zadevah (npr. pri zmernosti, resnicoljubnosti, lojalnosti, pri molitvi in prejemanju zakramentov, pri sveti čistosti itd.) — in jih ne spremljajo z zgledom in s pojasnjevanjem razlogov —, potem lahko otroci intuitivno pomislijo, da so to dobrine, ki niso več v uporabi, ki jih niti njihovi starši ne živijo ali pa se jih ne upajo resno lotiti.

Za to nalogo je ključnega pomena komunikacija. Običajna skušnjava, ki se pojavlja, je misel, da “današnjih mladih ne razumemo”, “da je okolje zelo slabo”, “da v preteklosti to ni bilo dovoljeno”. Preprosto argumentiranje in sklicevanje na avtoriteto lahko morda kdaj pomaga, toda vedno se na zadnje izkaže za nezadostno. Pri vzgoji je včasih treba zadeve utemeljevati s pomočjo nagrajevanja in kaznovanja, predvsem pa je treba govoriti o dobrih in slabih dejanjih ter o načinu življenja, ki ga ta

dejanja oblikujejo. Na ta način otroci tudi lažje odkrijejo neuničljivo vez, ki obstaja med svobodo in odgovornostjo.

Razmišljati skupaj z otroki bo vedno potrebno. Sveti Jožefmarija je zapisal, naj si starši **prizadevajo, da jih imajo otroci za svoje prijatelje, katerim lahko zaupajo svoje težnje, svoje probleme, od katerih lahko pričakujejo učinkovito in ljubeznivo pomoč.**[7] Da bi to dosegli je treba skupaj preživljati čas, poslušati vsakega posebej na samem, stopiti korak naprej in spregovoriti o središčnih temah različnih obdobij življenja: o izvoru življenja, o najstniških krizah, o pripravi na zakon in brez kakršnega koli dvoma — to je namreč najpomembnejše — o poklicanosti, ki jo je Bog predvidel za vsakega človeka.

Kot pravi Benedikt XVI., »bi bila zelo skromna vzgoja, ki bi bila omejena na podajanje pojmov in informacij, obenem pa bi ob strani puščala véliko vprašanje o resnici, zlasti o resnici, ki more voditi življenje.«[8] Starši ne smejo imeti strahu pred tem, da bi o vsem spregovorili s svojimi otroki, niti pred priznanjem, da se tudi oni sami kdaj zmotijo, da imajo napake in da so nekoč bili mladi: ta zaupnost jim še zdaleč ne jemlje avtoritete, ampak jih naredi primernejše za njihovo vzgojno poslanstvo.

NAJPOMEMBNEJŠI “POSEL”

Vzgojno poslanstvo staršev je navdušujoča naloga in velika odgovornost. Starši **morajo razumeti, kako nadnaravna naloga je ustvarjanje družine, vzgoja otrok, krščansko odsevanje v družbi. Od tega zavedanja o njihovem poslanstvu je v veliki meri odvisna učinkovitost in uspeh njihovega življenja: njihova sreča.**[9]

Starševstvo je prva zaposlitev. Sveti Jožefmarija je imel navado govoriti, da so otroci za starše prvi in najboljši “posel”: posel njihove sreče, od katerega Cerkev in družba ogromno pričakujeta. In tako kot dober strokovnjak vselej ohranja plemenito željo, da bi se naučil več in izboljšal svoje delo, tako je treba gojiti željo po učenju in napredovanju, da bi bili boljši zakonci, boljši starši.

Za spodbujanje te želje je sv. Jožefmarija dal zagon številnim iniciativam, ki pomagajo na tisoče zakoncem pri njihovi nalogi: tečajji družinskega usmerjanja, mladinski klubi, šole, v katerih imajo starši glavno vlogo itd.

Biti dober oče ali mati je velik izziv. Ne gre skrivati truda, ki je za to potreben, vendar je z božjo milostjo, ki jo vključuje zakrament zakona, ter z veselo in ljubečo predanostjo zakoncev, mogoče vse žrtve nositi dobre volje. Vzgoja otrok ni opravilo, ki ga določa naključje ali okolje, temveč ga določa ljubezen. S to ljubeznijo se lahko starši z vsem zaupanjem obračajo k Bogu, **po katerem se imenuje vsakršno očetovstvo**

v nebesih in na zemlji, da bi varoval družinsko ognjišče in njihove otroke navdal z blagoslovom.

M. Diez

[1] Prim. Jn 8, 32.

[2] Benedikt XVI., *Sporočilo rimski škofiji o nujni nalogi vzgoje*, 21. 1. 2008.

[3] Drugi vatikanski koncil, past. konst. *Gaudium et spes*, št. 24.

[4] Benedikt XVI., *Pridiga*, 8. 12. 2005.

[5] Benedikt XVI., *Pridiga ob slovesnem začetku petrinske službe*, 24. 4. 2005.

[6] *Jezus prihaja mimo*, št. 28.

[7] *Prav tam*, št. 27.

[8] Benedikt XVI., *Sporočilo rimski škofiji o nujni nalogi vzgoje*, 21. 1. 2008.

[9] *Pogovori*, št. 91.

[10] *Ef* 3, 15.